

Saimaan lohikalojen
KESTÄVÄ KALASTUS

Saimaan lohikalojen kestävän kalastuksen edistäminen

Kyselytutkimus 2012

Loppuraportin tiivistelmä

1. Kyselytutkimuksen tausta ja tavoitteet

Pohjois-Karjalan ELY-keskus kumppaneinaan muut Itä-Suomen ELY-keskukset käynnisti 1.10.2011 alkaen LIFE+ -osarahoitteen hankkeen Saimaan lohikalojen kestävän kalastuksen edistämiseksi. Hankkeen yleistavoitteena on arvokkaiden lohikalakantojen perinnöllisen monimuotoisuuden säilyttäminen ja kantojen tilan paraneminen kestävästä kalastuksesta edistävän tiedotus- ja neuvotteluprosessin avulla.

Projektisuunnitelman mukaisesti hankkeen käynnistyttyä toteutettiin hankkeen kohderyhmien jäsenistölle kohdistettu lähtötilanteen kartoitus kirjallisena kyselynä. Kyselytutkimuksella selvitettiin vastaajien omaa kalastusaktiivisuutta, tietämystä ja kokemusta uhanalaisista lohikaloista sekä heidän asenteitaan lohikalojen suojelua kohtaan.

2. Tutkimuksen toteutus

Kyselyn suunnittelusta vastasi Pohjois-Savon ELY-keskus yhteistyössä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa toimivan projektipäällikkö Mirko Laakkosen kanssa. Kyselytutkimuksen suoritti Oy FIC Fish Innovation Centre Ltd. asiantuntijana FT Hannu Mölsä.

Kysely suunnattiin vapaa-ajankalastajille, ammattikalastajille sekä kalastuksen järjestämisestä vastaaville kalastusalueille ja osakaskunnille Saimaan/Vuoksen alueella, jolla tarkoitetaan tässä kyselyssä Pielinen-Saimaa-Kuolimo välistä aluetta.

Kysely lähetettiin yhteensä 300 osakaskunnan edustajalle, jotka valittiin satunnaisesti 20 kalastusalueelta. Kysely lähetettiin myös 150 kalastusseuran jäsenelle, jotka valittiin satunnaisesti 18 itäsuomalaisesta kalastusseurasta. Ammattikalastajia Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Pohjois-Karjalan alueilta valittiin satunnaisesti yhteensä 70 henkilöä. Tutkimus kohdistettiin siten yhteensä 520 henkilölle. Vastauksia saatiin 285 kpl eli palautusprosentti oli 54,8 %.

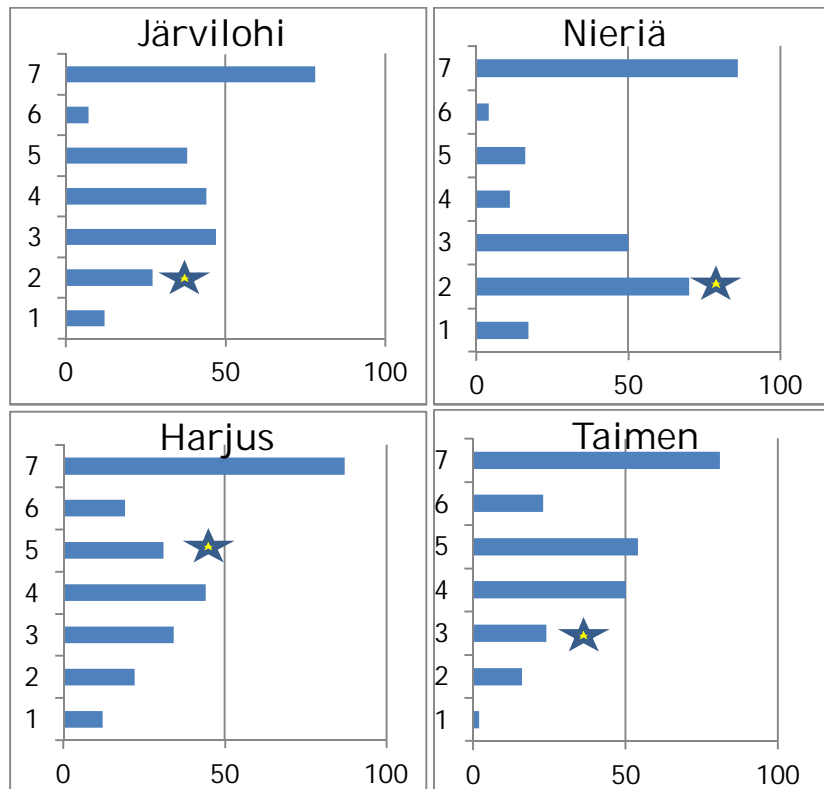
3. Tiivistelmä tutkimuksen tuloksista

3.1 Saimaan/ Vuoksen alueen lohikalojen suojelun tarve

Vastaajien tietämys neljän lajin eli järvilohen, järvitaimenen, harjuksen ja nieriän virallisesta uhanalaisuuden asteesta Saimaan/Vuoksen alueella oli varsin heikko. Vain kaksi vastaajaa tiesi täsmälleen oikein kaikkien neljän lajin uhanalaisuuden ja ”en osaa sanoa” -vaihtoehto oli ylivoimaisesti yleisin valinta.

Uhanalaisuus 2010:

Laji	Uhanalaisuus (2010 luokituksen mukaan)
Järvilohi	Äärimmäisen uhanalainen
Nieriä	Äärimmäisen uhanalainen
Harjus	Silmällä pidettävä
Taimen	Erittäin uhanalainen

Vastaajien lukumäärä

Kuva 1. Vastaajien arviot lohikalojen uhanalaisuuden asteesta Vuoksen vesistössä (v. 2010) luokituksen mukaan. Uhanalaisuuden asteikko: 1. Luonnosta hävinnyt, 2. Äärimmäisen uhanalainen, 3. Erittäin uhanalainen, 4. Vaarantunut, 5. Silmällä pidettävä, 6. Ei uhanalainen, 7. En osaa sanoa. (★= oikea vastaus)

3.2 Eri kalalajien arvostus elämyksenä ja niiden taloudellinen merkitys

Vapaa-ajankalastajat, joille kalastus sisältää enemmän harrastus- ja virkistysarvoja kuin taloudellista arvoa, arvostivat elämyksenä eniten järvilohia, järvitaimenta ja kuhaa. Nieriän ja harjuksen arvostus elämyksellisinä ja taloudellisesti tärkeinä saalislajeina oli kaikista kyselyn kalalajeista pienin. Molempien lajien kannat ovat Saimaan alueella hyvin heikot, minkä takia ne ovat harvinaisia saaliskaloja. Luultavasti tämän takia niiden merkitys saalislajeina on myös vähäistä.

Ammattikalastajilla luonnollisesti lajien taloudellinen tärkeys on etusijalla ja siinä mielessä muikku, kuha, hauki ja ahven olivat tärkeimpiä. Vain yksittäiset ammattikalastajat nimesivät järvilohen tai -taimenen taloudellisesti tärkeäksi lajiksi. Harjus ja nieriä eivät saaneet yhtään mainintaa. Kaikki petolohikalat saivat myös ammattikalastajilta enemmän mainintoja elämyksellisestä kuin taloudellisesta arvosta.

3.3 Ehdotukset lohikalojen suojelun edistämiseksi

Kyselytutkimus antoi varsin hyvän kuvan kalastajien nykyisestä tietotasosta koskien uhanalaisten kalakantojen tilaa ja kalastuksen vaikutuksesta siihen. Myös näkemykset kalakantojen suojelun edistämisen tarpeista ja keinosta saatiin kartoitetuksi.

Kyselytutkimuksen mukaan kalastajat tukevat kalakantojen suojelu- ja hoitotoimenpiteitä seuraavasti:

3.3.1 Saaliskiintiöt

Kyselytutkimus tuo selvästi esiin tarpeen saaliskiintiöiden asettamisesta lohikaloille. Yli puolet vastaajista rajoittaisi järvilohen ja nieriän päiväsaaliin vain yhteen kalaan. Järvitaimenen osalta kahden kalan kiintiö oli suosituin vastausvaihtoehto. Harjus aiheutti kysytyistä kalalajeista eniten hajontaa vastauksista. Kuitenkin 67,3 % vastaajista kuitenkin sallisi korkeintaan kaksi kalaa päivässä.

Vastaajista 62,1 % rajoittaisi Järvilohen vuosisaaliiksi enintään 10 kalaa. Nieriäsaalista haluttiin rajoittaa kaikista voimakkaimmin, yli puolet ehdotti vuosisaaliiksi enintään 5 kalaa. Hyvin usein ehdotettiin myös nieriän täysrauhoitusta. Järvitaimenen osalta 52,5 % vastaajista rajoittaisi vuosisaaliin enintään 10 kalaan ja hiuksenhieno enemmistö sallisi pyydettävän 11–20 kalaa vuodessa. Harjuksen vuosikiintiöistä ei muodostunut selkeää mielipidettä vastaajien kesken. Neljäsosa vastaajista sallisi vielä yli 20 kalan vuosikiintiöt.

Niin vuosi- kuin päiväkiintiöiden tarve oli kaikkien lohikalojen kohdalla ilmeinen.

3.3.2 Vetouisteluvapojen rajoitukset

Vetouistelua haluttiin selkeästi rajoittaa siten, että noin puolet kaikista kalastajaryhmistä sallisi käytettävän 3-5 vapaa/vene ja noin 20 % vain 1-2 vapaa/vene. Enemmän kuin viisi vapaa/vene tai ”ei rajoituksia lainkaan” ehdotti vain hieman yli 26 % kaikista vastaajista.

Kaikista vapaa-ajankalastajista ne, joille vetouistelu on tärkein pyyntimuoto, 40,7 % ilmoitti sopivaksi vapamääräksi 3-5 kpl/vene ja 31,5 % 6-10 kpl/vene. Uisteluharrastajat sallisivat siten korkeampia vapojen lukumääriä kuin kaikki kalastajaryhmät keskimäärin.

3.3.3 Verkkomäärän rajoitukset vapaa-ajankalastuksessa

Vapaa-ajankalastuksessa käytettävien verkkojen lukumäärää haluttiin rajoittaa voimakkaasti järvilohen ja järvitaimenen vaellusalueilla: yli 52 % kaikista vastauksista rajoittaisi pyynnin 1-3 verkkoon per vapaa-ajankalastaja/kotitarvekalastaja. Selkeimmin tätä kannattivat vapaa-ajankalastajat (55,5 %) ja sivuammattikalastajat (33,3 %). Ammattikalastajista pieni enemmistö sallisi käytettävän 4-6 verkkoa.

Vastaajien yleinen mielipide oli selvästi verkkokalastuksen rajoittamisen puolella.

3.4 Näkemykset kestävän kalastuksen kehittämisestä

Kyselyyn osallistujille esitettiin 21 väitettä koskien kalastuksen säätelyä ja ohjausta. Vastauksen kerättiin asteikolla 1-5: (1) Täysin samaa mieltä, (2) Jokseenkin samaa mieltä, (3) Ei eri eikä samaa mieltä, (4) Jokseenkin eri mieltä, (5) Täysin eri mieltä. Suurin osa tuloksista sijoittui neutraalille alueelle, eli väitteistä oltiin yleensä ’jokseenkin samaa mieltä’ tai ’ei eri eikä samaa mieltä’. Osiossa esitellään väitteitä, joissa vastaajien mielipide oli selvästi kallellaan toiseen ääripäähän.

Selkeimmin samaa mieltä oltiin keskiarvon perusteella väitteestä 'uhanalaisten lohikalojen suojele kalavesissämme on tärkeää', mikä antaa hyvän pohjan Saimaan lohikalojen kestävän kalastuksen edistämiseksi.

Järvihohta ja -taimena koskevissa väitteissä, joiden mukaan näiden lajien kannat ovat riittäviä Saimaan alueella, selkeä enemmistö oli 'täysin eri mieltä'. Rasvaevällisten järvilohien ja -taimien vapauttamispakkoa pidettiin enemmistön mukaan hyvänä keinona parantaa lohikalakantojen tilaa. Vapauttamispakon toimeenpanemiselle näyttäisi olevan hyvät edellytykset Saimaan alueella.

Kaikki kalastajaryhmät olivat selkeästi samaa mieltä siitä, että tietoa lohikalojen nykytilasta sekä kantojen elvyttämiseen tarvittavista toimenpiteistä on riittävästi tarjolla. Kuitenkin mm. lohikalojen uhanalaisuusluokkia ja verkkojen silmäkokoja koskevissa kysymyksissä tuli selvästi ilmi vastaajien heikko tietämys aiheesta. Vaikka kalastajat näyttävät itse olevan sitä mieltä, että tietoa kantojen elvyttämiseen tarvittavista toimenpiteistä on riittävästi tarjolla, on kyselyyn perustuen lisätiedottamisen tarve ilmeinen.

3.5 Tietokysymykset

3.5.1 Oikea verkkojen silmäkoko yli 60 cm lohille

Kysymys: Mikä tulee verkon solmuvälin olla, jotta saaliiksi jäisi yli 60 cm mittaisia lohia?

Oikea vastaus	% vastauksista	Solmuväli
	0,4	40 mm
	9,3	50 mm
	48,6	60 mm
	28,2	70 mm
X	13,5	80 mm

Lähes puolet vastaajista ehdotti oikeaksi solmuväliksi 60 mm, ja vain pieni vähemmistö tiesi oikean vastauksen, 80 mm.

3.5.2 Järvilohien istutusmäärät

Kysymys: Kuinka monta järvilohi-istukasta on tavoitteena istuttaa vuosittain keskimäärin Pielisjokeen Vuoksen vesistön kannanhoitoa varten?

Kalastajien näkemys, kuinka monta järvilohi-istukasta on tavoitteena istuttaa vuosittain keskimäärin Pielisjokeen Vuoksen vesistön kannanhoitoa varten? (% koko aineistosta).

Oikea vastaus	% vastauksista	
	3,0	noin 1 000 yksilöä
	42,1	noin 10 000 yksilöä
X	49,7	noin 100 000 yksilöä
	5,2	noin 500 000 yksilöä

Vastaajista siis noin puolet tiesi oikean vaihtoehdon.

3.5.3. Järvilohen emokalapyynti

Kysymys: Kuinka monta järvilohta saadaan keskimäärin vuosittain emokalapyynnissä Pielisjoesta?

Kalastajien näkemys, kuinka monta järvilohta saadaan keskimäärin vuosittain emokalapyynnissä Pielisjoesta (% koko aineistosta).

Oikea vastaus	% vastauksista	
	19,7	10 tai alle 10
X	58,1	11–100
	15,8	101- 200
	5,6	201- 500
	0,9	Yli 500

Vastaajista yli puolet tiesi oikean vastauksen.